

BEDEN EĞİTİMİ SPOR YÜKSEKOKULU ÖZEL YETENEK SINAVINA GİRECEK ADAYLARIN KAYGI DURUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Sefa LÖK¹Alparslan İNCE²Neslihan LÖK³

ÖZET

Bu çalışmada Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek adayların kaygı durumlarının; yaş, cinsiyet, ailenin yaşadığı yer, aile yapısı, sınava giriş sayısı, ebeveyn eğitim durumu ve adayın sınava hazırlanış performansını nasıl değerlendirdiği ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Araştırma kapsamına 2008–2009 eğitim öğretim yılında Karamanoğlu Mehmet Bey üniversitesine beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavına başvuran 348 adaydan gönüllü katılan 253 aday alınmıştır. Veri toplama aracı olarak adaylara ait kişisel bilgi formu ve Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen, durumluluk kaygı ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 10.0 programından yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirmesinde; ortalama, standart sapma, sayı, yüzdelik hesaplamaları, Kruskal-Wallis testi, t testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, beden eğitimi özel yetenek sınavı gibi mesleki anlamda gelecek için kritik önem taşıyan sınavlara girmeden önce adaylar da durumluluk kaygı düzeyi orta derece de (56.86 ± 7.76) görülmektedir. Bunların yanında sınava girecek adayın erkek olması, yaşının 19 yaş ve daha küçük olması, beden eğitimi sınavına ilk kez girecek olması ve sınava hazırlanış performansını yetersiz hissetmesi gibi durumlarla kaygı düzeyi artmaktadır.

Anahtar kelimeler: Durumluluk kaygı ölçeği, durumluluk kaygı düzeyi, kaygı.

SUMMARY

In this work, the candidates who joins to the physical education sport academy special ability exam concerning situations; age, sex, the place where family lives, family structure, times of joining exam, state of parent's education and planned for analysing how the candidate appraises the preparing performance of exam.

It was taken 253 candidates from 348 candidates who had applied Karamanoglu Mehmet Bey University the physical education and sport academy special ability exam to the scope of searching in 2008/2009 education year. For gathering data instrument, it was used personal information form belong to the candidates, Spielberger and conditional concernment measure that was developed by their friends. In evaluating data, it was used SPSS 10.0 program. In evaluating data; mean average, standard deviation, number, percentage calculations, Kruskal-Wallis test, t test.

In result of searching, before entering the exam that is critically important for the future of candidates, like physical education special ability exam, the conditional concernment level is seen medium (56.86 ± 7.76). Besides this, the concernment level of candidates raise in the conditions like entering to the exam must be men, age of them must be 19 or lower, first time entering to the physical education exam, feeling themselves inadequate preparing for exam.

Key Words: Conditional concernment measurement, conditional concernment level, concernment.

¹ Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KARAMAN.

² Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, KONYA.

³ Selçuk Üniversitesi, Konya Sağlık Yüksek Okulu, KONYA.

GİRİŞ ve AMAÇ

Kaygı sözcüğünün kökü eski Yunanca "anxietes" olup endişe, korku, merak anlamına gelir. İlk olarak Çiçero tarafından kullanılmış, baskı boğulma anlamına gelen ve geçici olarak (angor) kavramından ayrılmıştır. Kaygı kavramı psikoloji alanına yüzyılın ilk yarısında girmiş, bu alanda ilk araştırma ve çalışmalar 1940'lı yılların sonunda yapılmıştır. Ruh bilim alanında kaygı sözcüğünü ilk kullanan ve bunu bir kavram olarak tanımlayan nedenlerini araştıran Freud olmuştur (Freud 1996). Çağımızın kaygı unsuru taşıyan getirileri, aslında insanın duygu dünyasındaki renkliliği olumsuz yönde etkilemesiyle ruhsal sorunları doğurmaktadır. Kaygı (anksiyete) karşılığında bunaltı, bingunluk, iç sıkıntısı, endişe gibi sözcükler kullanılmaktadır. Ruhbilimciler arasında öncelikle kaygı, ruh hekimleri arasında da bunaltı, sıkıntı sözcükleri tercih edilmektedir. (Öztürk 1994).

"Kişilik yapısını ve davranışı inceleyen biyolojik, fizyolojik, bütün kavramlar ve bütün ruhbilim öğretileri daima kaygıya yer vermişlerdir. Kimi kaygıyı kişiliği oluşturan ilk temel güç olarak kabul etmiş; kimisi de ikincil koşul olarak, ama kişiliğin yapılanmasında, gelişmesinde ve davranışların ortaya çıkmasında önemli rolü bulunan bir etken olarak değerlendirmişlerdir." diyen Köknel kaygıyı "endişe, kuruntu, korku, telaş ve üzüntü gibi insanda baskı ve gerilime yol açan duygu durumu" olarak tanımlamıştır (Köknel 1997).

Kaygı, insanın temel duygularından biri olarak kabul edilebilir. Hepimiz, tehlikeli gördüğümüz durumlarda bir miktar kaygı duyarız. Tehlikeli koşulların yarattığı bu kaygı türü genellikle her bireyin yaşadığı geçici, duruma bağlı bir kaygıyı oluşturur. Buna "durumluluk kaygı" denir. Bireyin içinde bulunduğu stresli durumdan dolayı hissettiği sübjektif korkudur. Fizyolojik olarak otonom sinir sisteminde meydana gelen bir uyarılma sonucu terleme, sararma, kızarma ve titreme gibi fiziksel değişimler, bireylerin gerilim ve huzursuzluk duygularının göstergeleridir. Stresin yoğun olduğu zamanlar durumluluk kaygı seviyesinde yükselme, stres ortadan kalkınca, düşme olur (Öner 1977).

Durumluluk kaygıda, bireyde gerginlik ve endişe yaratan o anki durum ortadan kalktığında, olumsuz duygularda ortadan kalkmaktadır (Yavuz 2002). Ortamın algılanış biçimine göre kaygı kültürden kültüre değişim gösterir. Ancak bütün toplumlar için geçerli bazı genellemeler vardır. Bu genellemeler kaygı duygusunun ortaya çıkmasına bazı ortak yönleri belirtir.

- a. Desteğin Çekilmesi: Alışılabilmiş durumların ortadan kalktığı durumlarda insanlar kaygı duyarlar.
- b. Olumsuz Bir Sonucu Beklemek: Pek hazırlanmadan sınava girme gibi olumsuz sonuçların ortaya çıkacağı durumlarda kaygı duyarız.
- c. İç Çelişki: İnandığımız ve önem verdiğimiz bir fikirle, yaptığımız davranış arasında bir çelişki ortaya çıktığı zaman kaygı duyarız.
- d. Belirsizlik: Gelecekte ne olacağını bilmemek en belli başlı kaygı sebebidir. İlerde olumsuz türden olayların olacağını bilmek, ne olacağını hiç bilmemeye tercih edilir (Cüceloğlu 1996).

Hardy'nin Sporda Katastrof Kuramı modeline göre performans uyarılmışlığın tümüyle, ilgili ve bilişsel kaygıya bağlıdır. Katastrof modeli, psikolojik uyarılmışlığın Ters U biçiminde performansla bağlantılı olduğunu belirtmektedir, fakat sporcu endişeli olmayacak veya düşük bilişsel durumluluk kaygısına sahip olacaktır. Eğer bilişsel kaygı yüksek olursa uyarılmışlık bir tür eşik düzeyine ulaşır, optimal uyarılmışlık seviyesine

yükselir ve hızlı bir şekilde performansla zarar verir. Sporcu optimal seviyeye ulaşmak için tümüyle gevşemelidir (Kolayış 2002).

Bu model kaygının bilişsel kaygı ve fizyolojik uyarılmışlık tepkisi olarak en az iki bileşeni olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca model; bilişsel kaygının, fizyolojik uyarılmışlığın etkisinin az ve yüzeysel mi, çok geniş ve katastrofik mi ya da bu iki uç arasında mı olacağını belirleyen bir ayırıcı faktör olarak rol oynadığını söylemektedir. Bilişsel kaygı düştüğünde model, fizyolojik uyarılmışlık ve performans ilişkisinin tek yönlü ya da Ters U eğrisi şeklinde olması gerektiğini yordamaktadır. Müsabaka gününde fizyolojik uyarılmışlık yüksek olduğunda model, bilişsel kaygı ve performans arasında negatif bir ilişki olduğunu yordamaktadır. Fizyolojik uyarılmışlık, müsabaka öncesindeki günlerde düşük ise bilişsel kaygının performansı artırması gerektirdiğini belirtmektedir. Son olarak, bilişsel kaygı müsabaka günü yükseldiğinde model, fizyolojik uyarılmışlığın grup performansı üzerine etkisinin, yüksek bilişsel kaygının, tam olarak ne kadar yüksek olduğuna dayalı olarak ya negatif ya da pozitif olabileceğini belirtmektedir (Kolayış 2002).

Kaygı durumunda ortaya çıkan rahatsızlıkları üç başlık altında toplayabiliriz:

a. Fiziksel ve Fizyolojik Rahatsızlıklar; kas gerginliği artar. Sporcular kaygılı olduklarında gergin kaslara sahip olabilir, hareketlerinde kolaylık, düzgünlük kaybolabilir, kontrol ve konsantrasyonlarında bozulmalarla karşılaşabilirler (Erbaş 2000), göz bebeklerinde büyüme görülür, iç organlardaki kan miktarının azalması nedeniyle bağırsak ve mide adaleleri gevşer. Bunun sonucunda da sindirim yavaşlar hatta durabilir, iç salgı sistemindeki etkinliğin artması nedeniyle böbreküstü bezlerinden adrenalın ve noradrenalin salgılanır, solunum sıklaşır, beyine ve kaslara daha fazla oksijen gerektiği için kanda alyuvarların sayısı artar, kana vücutta depolanmış yağ ve sekerden karışımlar görülür, kan basıncında artış görülür, kalp atım sayısı fazlalaşır (Yavuz 2002) .

b. Zihinsel Rahatsızlıklar; dikkatin azalması, zihni bir konu üstünde toplama güçlüğü, konular arasında ilişki kurma güçlüğü, aşırı unutkanlık, takıntılı düşünceler, algılamada güçlük ve yanılgılar, gerçeğin saptırılması, hayal etme, çaresizlik sayılabilir (Akandere 1997).

c. Psikolojik Rahatsızlıklar; güvensizlik duygusu, terkedilmişlik duygusu, değersizlik ve yetersizlik duygusu, karamsarlık, huzursuzluk, depresyon, endişe, korku, saldırıya hazır olma, sinirlilik, memnuniyetsizlik, sabırsızlık sayılabilir (Özbekçi 1989).

Kaygı, hem fiziksel ya da somatik yollarla, hem de zihinsel yollarla kendini gösterir. Bu, bir sınava girerken, bir konuşma yaparken, bir iş için mülakata girerken ya da şimdiye kadar karşılaşılan en önemli atletik yarışmada yer alırken, herhangi bir şeyle ilgili endişelendiğimizde meydana gelir (Harris 1984). Sporcuların ortaya koyacağı psikolojik becerilerde, elde edeceği başarı ve performans değerlerinde, karşılaşma öncesi ve sırasında yaşayacağı, karşılaşma kaygı düzeyi önemli etkilere sahiptir. Wann; bu durumu şu şekilde tanımlamaktadır; “ Karşılaşma kaygısı, o andaki performansla ilgili sporcunun yaşadığı kaygı deneyimi içinde, o andaki kaygının bir formudur”. Sporcuların başarılı olmalarında, kapasitelerini bütün potansiyelleriyle gerçekleştirmelerinde ve doruk performans değerlerine varmalarında, genel olarak stresle basa çıkma yetenekleri, özel olarak da yarışma kaygısını yönetme becerileri önemli rol oynamaktadır

(Konter 2002). Spor psikologları yüksek performans için sporcuların belli bir kaygı düzeyine sahip olmaları gerekliliğinde birleşiyorlar (Başer 1998).

Bu çalışmada, Karamanoğlu Mehmet Bey üniversitesine özel yetenek sınavı için katılan adayların durumluk kaygı düzeyleri arasındaki farka bakılmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Adayların yaşı durumluk kaygı düzeyini etkilemekte midir?
- Adayların cinsiyeti durumluk kaygı düzeyini etkilemekte midir?
- Adayların ailesinin yaşadığı yer durumluk kaygı düzeyini etkilemekte midir?
- Adayların aile yapısı yer durumluk kaygı düzeyini etkilemekte midir?
- Adayların beden eğitimi özel yetenek sınavına giriş sayısı durumluk kaygı düzeyini etkilemekte midir?
- Annenin eğitim düzeyi durumluk ve sürekli kaygı düzeyini etkilemektedir?
- Adayların sınava hazırlanışı algılama durumları durumluk kaygı düzeyini etkilemekte midir?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem:

Bu çalışmanın evrenini 2008-2009 eğitim öğretim yılında Karamanoğlu Mehmet Bey üniversitesine özel yetenek sınavı için katılan 348 adaydan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu adaylardan gönüllü katılım esasına göre çalışmaya katılmayı kabul eden 253 aday oluşturmaktadır.

Ölçme Araçları:

Araştırmada adaylara ait bilgi toplamak amacıyla kişisel bilgi formu ve kaygı düzeylerini belirlemek amacı ile Spielberger'in Durumluk Kaygı Envanteri kullanılmıştır.

Spielberger'in Sürekli-Durumluk Kaygı Envanteri; 1964 yılında Spielberg ve arkadaşları tarafından normal ve normal olmayan bireylerin sürekli ve durumluk kaygı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla geliştirilen ölçek Türkçeye Öner ve Le Compte (1983) tarafından uyarlanmıştır. Durumluluk Kaygı Ölçeği, kişilerin o anda, içlerinde hissettiklerine göre, kendi tanımladıkları kaygıyı ölçmektedir. Süreklilik Kaygı Ölçeği ise kişilerin genellikle kendilerini günlük hayatta nasıl hissettiklerine göre kendi tanımladıkları kaygıyı ölçmektedir. Ölçek aynı zamanda kişinin çevresinde nötr olan uyarıcıların ve durumların çoğunu tehdit olarak algılama eğilimi ya da yatkınlığı olup olmadığını da ölçen 40 soru sorulmuştur (Öner 1977). Bu çalışmada envanterin Durumluk Sürekli Kaygı alt ölçeği kullanılmıştır. Kısa ifadelerden oluşan, kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Durumluk kaygı formunun sadece o anda hissedilenleri ölçmek üzere geliştirilmiştir. DKE 20'şer maddeden oluşan ve 1-4 arası derecelenen Likert tipi bir ölçektir. Durumluluk kaygı envanteri 10 adet olumlu 10 adet olumsuz sorudan (tersine çevrilmiş ifadeden) oluşur. Toplam puan değerleri 20 ile 80 arasında değişir. Büyük puan yüksek kaygı seviyesini, küçük puan ise düşük kaygı seviyesini belirtir. Cronbach alfa katsayısının

0.83 ile 0.92 arasında olduğu ve bu sonucun ölçeğin yüksek bir geçerliliğe sahip olduğunun bir göstergesi sayıldığı ifade edilmektedir (Öner 1977). Ayrıca ölçeğin normal ve hasta örnekleriyle yapılan çalışmalar sonucu elde edilen güvenilirlik katsayılarının. 83 ile. 87 arasında değiştiği bildirilmektedir (Aydemir ve Köroğlu, 2000; Özusta, 1995; Şahin ve diğerleri, 2002). Çalışmamızda ise ölçeğin geçerlilik güvenilirliğinde Cronbach alfa kat sayısı 0.89 olarak bulunmuştur.

Kişisel Bilgi Formu; Adaylarla ilgili araştırma değişkenleri hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Kişisel Bilgi Formunda adayların yaş, cinsiyet, ailenin yaşadığı yer, aile yapısı, beden eğitimi özel yetenek sınavına giriş sayısı, ebeveyn eğitim durumu ve sınava hazırlanışı algılama durumları hakkında bilgiler toplanmıştır.

Uygulama: Araştırma verileri 11-22 Ağustos 2008 tarihleri arasında sınava kayıt için gelen adaylardan araştırmacıların denetiminde öğrencilerin öz-bildirimine dayalı olarak anket yöntemi ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi: Bağımsız değişkenler: Yaş, cinsiyet, ailenin yaşadığı yer, aile yapısı, beden eğitimi özel yetenek sınavına giriş sayısı, ebeveyn eğitim durumu, sınava hazırlanış durumlarını algılama Bağımlı değişkenler: 20 maddeden oluşan ölçek soruları Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 10.0 programından yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirmesinde; ortalama, standart sapma, sayı, yüzdelik hesaplamaları, Kruskal-Wallis testi, t testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Tablo 1'de Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek adayların kişisel bilgilerini görülmektedir.

Tablo 1. Adayların Kişisel Değişkenleri

Yaş grupları	Sayı / n=253	Yüzde %
19 yaş ve altı	98	38.7
20–24 yaş arası	139	54.9
25 ve daha büyük	16	6.4
Cinsiyet		
Kız	55	21.7
Erkek	198	78.3
Ailenin Yaşadığı Yer		
Köy	26	10.3
İlçe	90	35.5
Şehir	137	54.2
Aile Yapısı		
Çekirdek aile	205	81.0
Geniş aile	45	17.8
Parçalanmış Aile	3	1.2
Sınava Giriş Sayısı		
İlk	171	67.5
2 ve daha fazla	82	32.5
Anne Eğitim Durumu		
İlkokul	182	71.9
Ortaokul	21	8.3
Lise ve üstü	50	19.8
Baba Eğitim Durumu		
İlkokul	118	45.8
Ortaokul	35	20.9
Lise ve üstü	90	33.3
Performans değerlendirmesi		
Yetersiz	107	57.7
Yeterli	146	42.3
TOPLAM	n=253	100.0

Tablo 1. İncelendiğinde; adayların yaş ortalaması 22.72 ± 1.86 'dır. Adayların %21.7'si kız, %78.3'ü de erkekler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan adayların %10.3'ü köyde, %35.5'i ilçede, %54.2'si de şehirde yaşamakta, aile yapısını da; %81.0' çekirdek aile, %17.8'i geniş aile ve %1.2'si de parçalanmış aile oluşturmaktadır. Ebeveyn eğitim durumuna bakıldığında annelerin %71.9'u ilkokul, %8.3'ü ortaokul, %19.8'i de lise ve üstü; babaların ise % 45.8'i ilkokul, % 20.9'u ortaokul ve 33.3'ü ise lise ve üstü olduğu görülmektedir. Katılan adayların sınava giriş sayısına bakıldığında %67.5'i ilk, %8.3'ü ise 2 ve daha fazla sınava katıldıkları görülmüştür. Sınava hazırlanma performansları

değerlendirildiğinde; %57.7'si kendisi yetersiz, %42.3' ü ise hazırlanma durumunu yeterli olarak değerlendirmiştir.

Tablo 2. Adayların Durumluluk Kaygı Puan Dağılımı

Alt Test	Ortalama±SS	Min-Max
Durumluluk kaygı	56.86 ± 7.76	40–71

Tablo 2'de, sınava giren adayların kaygı düzeyi toplam puan ortalamaları görülmektedir. Sınava giren adayların durumluk kaygı puanları; 56.86±7.76 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Durumluluk kaygı puanlarının cinsiyet değişkenine göre t testi puanları

Cinsiyet	Durumluluk Kaygı Puan Ortalaması	
	n	Ortalama±SS
Kız	55	55.60 ± 8.32
Erkek	198	58.12 ± 7.20
Toplam	253	56.86 ± 7.76
t=2.25 p<0.05		

Tablo 3'de, sınava giren adayların cinsiyetlerine göre kaygı düzeyi puan ortalamaları görülmektedir. Öğrencilerin kaygı puan ortalamaları incelendiğinde, **cinsiyetin erkek olmasıyla durumluk kaygı puan ortalaması** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 4. Durumluluk kaygı puanlarının yaş grupları değişkenine göre Kruskal-Wallis testi puanları

Yaş grupları	n=253	Kruskal-Wallis ki kare	p
19 yaş ve altı	98	11.58	0.009; p<0.05
20-24 yaş arası	139	7.15	0.118; p>0.05
25 ve daha büyük	16	6.25	0.076; p>0.05

Tablo 4'de Sınava giren adayların yaş değişkenine göre Kruskal-Wallis Ki-kare puanları durumluk kaygı puanları gösterilmiştir. Adayların durumları incelendiğinde **19 yaş ve altında olmakla durumluk kaygı puan ortalaması** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 5. Durumluluk kaygı puanlarının aile yaşadığı yere göre Kruskal-Wallis testi puanları

Ailenin Yaşadığı Yer	n=253	Kruskal-Wallis ki kare	p
Köy	26	8.86	0.576; p>0.05
İlçe	90	7.79	0.321 ; p>0.05
Şehir	137	8.33	0.076 ; p>0.05

Tablo 5'de sınava giren adayların ailenin yaşadığı yere göre Kruskal-Wallis Ki-kare puanları durumluk kaygı puanları gösterilmiştir. Adayların durumları incelendiğinde **ailenin yaşadığı yer ile durumluk kaygı puanları** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0.05).

Tablo 6. Durumluk kaygı puanlarının aile yapısına göre Kruskal-Wallis testi puanları

Aile Yapısı	n=253	Kruskal-Wallis ki kare	p
Çekirdek aile	205	8.23	0.486; p>0.05
Geniş aile	45	7.84	0.245; p>0.05
Parçalanmış Aile	3	8.91	0.127; p>0.05

Tablo 6'da sınava giren adayların aile yapısına göre Kruskal-Wallis Ki-kare puanları durumluk kaygı puanları gösterilmiştir. Adayların durumları incelendiğinde **ailenin yapısı ile durumluluk kaygı puanları** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0.05).

Tablo 7. Durumluk kaygı puanlarının anne eğitim durumuna göre Kruskal-Wallis testi puanları

Anne Eğitim Durumu	n=253	Kruskal-Wallis ki kare	p
İlkokul	182	5.97	0.516; p>0.05
Ortaokul	21	9.87	0.078; p>0.05
Lise ve üstü	50	9.14	0.412; p>0.05

Tablo 7'de sınava giren adayların aile yapısına göre Kruskal-Wallis Ki-kare puanları durumluk kaygı puanları gösterilmiştir. Adayların durumları incelendiğinde **annenin eğitim durumu ile durumluluk kaygı puanları** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0.05).

Tablo 8. Durumluk kaygı puanlarının baba eğitim durumuna göre Kruskal-Wallis testi puanları

Baba Eğitim Durumu	n=253	Kruskal-Wallis ki kare	p
İlkokul	118	6.87	0.518; p>0.05
Ortaokul	35	8.75	0.263; p>0.05
Lise ve üstü	90	9.36	0.091; p>0.05

Tablo 8'de sınava giren adayların aile yapısına göre Kruskal-Wallis Ki-kare puanları durumluk kaygı puanları gösterilmiştir. Adayların durumları incelendiğinde **babanın eğitim durumu ile durumluluk kaygı puanları** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0.05).

Tablo 9. Durumluk kaygı puanlarının sınavına girme sayısı değişkenine göre t testi puanları

Sınav giriş sayısı	Durumluluk Kaygı Puan Ortalaması	
	n	Ortalama±SS
İlk	171	57.95 ± 7.58
2 ve daha fazla	82	55.77 ± 8.12
Toplam	253	56.86 ± 7.76
t=3.17 p<0.05		

Tablo 9'da adayların beden eğitimi sınavına girme sayısına göre kaygı düzeyi puan ortalamaları gösterilmiştir. Adayların yanıtları incelendiğinde, beden eğitimi sınavına girme sayısı ile **durumluluk kaygı puan ortalaması** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 10. Durumluk kaygı puanlarının Sınava hazırlanış durumu değişkenine göre t testi puanları

Sınava hazırlanma durumu	Durumluluk Kaygı Puan Ortalaması	
	n	Ortalama±SS
Yeterli	146	56.32 ± 7.25
Yetersiz	107	57.40 ± 8.27
Toplam	253	56.86 ± 7.76
t= 3.54 p<0.05		

Tablo 10'da sınava giren adayların babalarının eğitim düzeylerine göre kaygı düzeyi puan ortalamaları gösterilmiştir. Adayların yanıtları incelendiğinde, beden eğitimi sınavına hazırlanış durumu ile **durumluluk kaygı puan ortalaması** arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Beden eğitimi spor yüksekokulu özel yetenek sınavına kayılan adayların sınav öncesi durumluk kaygı düzeyleri işyerindeki çalışma ortamında yaşadıkları kaygı düzeylerinin saptanması amacıyla yapılan bu çalışmanın sonucunda, öğrencilerin orta derecede durumluk kaygı düzeyleri olduğu saptanmıştır.

Tel ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin IM enjeksiyon öncesi durumluk anksiyete puan ortalaması $40,85 \pm 6,74$ bulunmuştur (Tel ve ark 2004)

Metin ve arkadaşlarının çalışmasında, durumluk kaygı puanı; 44.16 ± 6.45 olarak bulunmuştur. Metin ve arkadaşlarının belirttiğine göre, çıraklık eğitim merkezine devam eden gençlerin kaygı düzeyi incelenmesinde öğrencilerin korku, anksiyete ve karşısındakine güvenememe duygusunu yoğun yaşadıkları saptanmıştır (Metin ve ark 2008).

Kapıkıran'ın yaptığı çalışmada öğrencilerin sınav kaygısıyla kendi okul başarılarını algılama düzeyi ile tüm sınav kaygısı puanlarıyla okul başarısını algılama arasında anlamlı düzeyde fark saptanmıştır. Farkın kaynağına bakıldığında; kendilerini orta düzeyde başarılı olarak görenlerle kendilerini yüksek düzeyde başarılı gören gruplar arasında ve kendilerini üst orta düzeyde başarılı görenler ile yüksek düzeyde başarılı gören gruplar arasında anlamlı düzeyde fark saptanmıştır (Kapıkıran ve ark 2002). Bizim çalışmamızda da adayların sınava hazırlanış performanslarını yeterli ile yetersiz görenler arasında anlamlı fark saptanmıştır.

Alisinanoğlu ve Ulutaş'ın belirttiğine göre, Varol anne babaların eğitim durumu ile çocukların kaygı düzeyleri arasında önemli farkın olmadığını, Gümüş anne-baba eğitim durumu ile çocukların sosyal kaygı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve eğitim düzeyi yüksek olan çocukların kaygı düzeyinin düşük olduğunu belirtmektedir (Alisinanoğlu ve Ulutaş 2007). Bizim çalışmamızda ise tam tersi bir durum söz konusudur. Bu sebepten sonuçlar çalışmamız sonuçları ile farklılık göstermektedir. Lynette ve ark performansı değerlendirmeye durumluk kaygı düzeyi arasında, somatik endişesi, kendine güven ve performans, düşük saptanmıştır (Lynette ve ark 2003). Metin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada erkeklerin kaygı düzeyleri $43,92 \pm 6,42$, kızların kaygı düzeyleri ise $44,24 \pm 6,47$ olarak bulunmuş ve erkeklerin durumluk kaygı düzeyleri kızlara oranla daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar, örneklem grubunun benzer özellikleri taşıması yönünden çalışmamız sonuçlarını desteklemektedir.

Karamanoğlu Mehmet Bey üniversitesi beden eğitimi özel yetenek sınavına başvuran adayların, aile yaşadığı yer, aile yapısı, ebeveyn eğitim durumu gibi değişkenlerin durumluk kaygı düzeylerini etkilemediği bulunmuştur.

Beden eğitimi özel yetenek sınavı gibi mesleki anlamda gelecek için kritik önem taşıyan sınavlara girmeden önce adaylar da durumluk kaygı düzeyi orta derece de (56.86 ± 7.76) görülmektedir. Bunların yanında sınava girecek adayın erkek olması, yaşının 19 yaş ve daha küçük olması, beden eğitimi sınavına ilk kez girecek olması ve sınava hazırlanış performansını yetersiz hissetmesi gibi durumlarla kaygı düzeyi artmaktadır. Bu durumda bağlantılı olarak sınav sırasındaki performansı da etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

— Sınava hazırlanma aşamasında adayların daha sistemli çalışması mevcut durumlarını iyi bilmesi yeterli hazırlanması ve ona göre kendisini hazırlaması gereklidir.

KAYNAKLAR

1. **Akandere M.**, Üniversite Gençliğinde Görülen Kaygının Giderilmesinde Sporun Etkisi. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 1997.
2. **Aydemir Ö., Koroğlu E.**, Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, (2000).
3. **Alisinanoğlu F, Ulutaş İ.**, Çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen etmenler, Milli Eğitim Eğitim Sanat Kültür,145, 2000.
4. **Başer E.**, Uygulamalı Spor Psikolojisi, 3. Baskı, Ankara, Bağırhan Yayınevi, 1998.
5. **Cüceloğlu D.**, İnsan ve Davranışı. 6. Baskı, İstanbul, Remzi Kitapevi, 1996.
6. **Erbaş M.**, Türkiye Basketbol 2. Erkekler Ligindeki Oyuncuların Bazı Kişisel Değişkenlerinin Durumluluk Kaygı Üzerine Etkileri ve Durumluluk Kaygının Takım İçi İlişkilerine Etkisinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne,2000.
7. **Freud S.**, Yaşamım ve Psikanaliz, 3. Baskı, İstanbul, Engin Ofset, 1996.
8. **Harris, D.V.**, Sports Psychology, 1 nd ed, Illinois, Leisure Pres, 1984.
9. **Kapıkıran Ş.**, Üniversite öğrencilerinin sınav kaygısının bazı psiko-sosyal değişkenlerle ilişkisi üzerine bir inceleme, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (1):11,2002.
10. **Kolayış H.**, Futbolcularda Zihinsel Hayal Etme Antrenmanının Kaygı Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, 2002.
11. **Konter E.**, Profesyonel Futbolda Bazı Değişkenlere Göre Becerilerin Araştırılması, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2002.
12. **Köknel Ö.**, Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, 14. Baskı, Altın Kitaplar Yayın Evi, İstanbul, 1997.
13. **LeCompte AW, Öner N.**, Development of the Turkish edition of STAI, In: Spielberger CD and Guerrero RD, editor, Crass-cultural anxiety, 1976.
14. **Lynette L. Craft; T. Michelle Magyar; Betsy J. Becker;**, Deborah L. Feltz The Relationship Between the Competitive State Anxiety Inventory-2 and Sport Performance, A Meta-Analysis Table of Contents for Vol. 25, Iss.,2003.
15. **Metin Ö, Özkoç Ş, Özer F G, Beydağ D.**, Denizli çıraklık eğitim merkezine devam eden gençlerin Kaygı düzeyinin belirlenmesi, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 7 (2), 2008.
16. **Öner N.**, Durumluluk, Sürekli Kaygı envanterinin Türk toplumunda geçerliliği, Doç. Tezi, Ankara, 1977.
17. **Özusta H.Ş.**, Çocuklar İçin Durumlu-Sürekli Kaygı Envanteri Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlirlik Çalışması, Türk Psikoloji Dergisi, 10(34): 32-44, (1995).
18. **Öner N., Le Compte A.**, Süreksiz Durumluluk/Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı, 1. Baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1-26, İstanbul, 1983.
19. **Özbekçi F.**, Farklı Spor Dallarında Yaşanan Müsabaka Stres Düzeylerinin Araştırılması. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi; İstanbul, 1989.
20. **Öztürk O.**, Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 5. Baskı., Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 1994.
21. **Şahin, N.H., Batıgün, A.D., Uğurtaş S.**, Kısa Semptom Envanteri (KSE), Ergenler İçin Kullanımının Geçerlik, Güvenilirlik ve Faktör Yapısı, Türk Psikiyatri Dergisi, 13(2), (2002).
22. **Tel H, Sabancıoğulları S.**, Hemşirelik Birinci sınıf öğrencilerinin laboratuvar uygulamasında birbirine IM enjeksiyon uygularken ve klinik uygulamanın ilk gününde anksiyete durumları. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2004.
23. **Yavuz H.U.**, Yüzme, Paletli Yüzme ve Atletizm Branşlarındaki Bazı Sporcuların Anksiyete ve Depresyon Durumları ile Reaksiyon Zamanlarının Belirlenmesi ve Karşılaştırılmaları, Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2002.